

Adrienn Hetei

Michiel de Ruyter-herdenking in Covid-tijd

Op 11 februari 2021 werd de Nederlandse admiraal Michiel Adriaenzoon de Ruyter herdacht die op die dag in 1676 in Napels 26 protestantse Hongaarse predikanten bevrijdde van de galeien.¹

Vanwege de pandemie kon de herdenking in de ‘Emlékkert’ achter de Grote Kerk alleen in besloten kring georganiseerd worden. De vele studenten en docenten die de afgelopen jaren altijd aanwezig waren, konden dit jaar de ceremonie niet bijwonen. Béla Baráth, rector van de Theologische Universiteit Debrecen, en Gábor Pusztai, hoofd van de vakgroep Nederlands, hielden een korte toespraak in de aanwezigheid van de pers en enkele geïnteresseerden en hierna legden ze een krans neer bij de gedenkzuil. Béla Baráth benadrukte hoe de zuil sinds zijn oprichting in 1895, aan de Hongaarse protestanten herinnert die voor hun geloof pleitten.

Het decennium van de rouw (1671–1681) begon 350 jaar geleden wat de herdenking van dit jaar bijzonder actueel maakt: die tijd was namelijk de moeilijkste periode voor de Hongaarse protestanten vanwege de steeds groter wordende contrareformatie. In deze tijd vonden de vergeldingen vanwege de Wesselényi-samenzwering plaats, en begonnen ook de predikantenprocessen.

Gábor Pusztai benadrukte in zijn toespraak dat de bevrijding van 1676 niet alleen levens redde maar ook symbolisch was. De jonge Nederlandse republiek bood de onderdrukte, verminkte Hongaarse predikanten de helpende hand en verdedigde de vervolgdgen.

Gedenknaald van de galeislaven in Debrecen met de naam van hun bevrijder Michiel de Ruyter erop

Hiermee werd te kennen gegeven aan de protestantse gemeenschappen: jullie zijn niet alleen. Dankzij het doorzettingsvermogen en diplomatisch gevoel van de toen al oude en grijze admiraal Michiel de Ruyter liet de Spaanse onderkoning de Hongaarse galeislaven vrij die via Venetië naar Zwitserland gingen. Ze konden jarenlang niet terugkeren naar hun vaderland. De laatste overwinning van admiraal De Ruyter was de bevrijding van de galeien. Tweeënhalf maanden later, op 22 april 1676 raakte hij zwaargewond en een week later bezweek de 70-jarige admiraal aan zijn verwondingen. Zijn stoffelijk overschot kreeg een rustplaats in de crypte van de Nieuwe Kerk in Amsterdam.

De bevrijding van de galeislaven staat al eeuwenlang pal voor de betrekkingen tussen de twee landen. Het monument in Debrecen is een herinneringsplaats van de Hongaars-Nederlandse betrekkingen waar we elk jaar onze eer kunnen betuigen aan de Nederlandse admiraal. Herinnering is immers niet alleen een terugblik naar het verleden maar ook de versterking van een gezamenlijke identiteit en toekomst.

Kranslegging door Béla Baráth, rector van de Theologische Universiteit Debrecen (links) en Gábor Pusztai, hoofd van de vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen (rechts), vanwege de covid-situatie zonder publiek.

Noten

- ¹ Zie hierover meer in: Bitskey & Pusztai, *Michiel de Ruyter és Magyarország*; Csorba, 'A gályarab-kultusz töredezett emléke'; Csorba, 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven'; Csorba, 'A gályarabok emlékérméi'; Bujtás, 'Lelkészavatás egy holland hadihajó fedélzetén'; Bujtás, 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten'; Pusztai, 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős'; Pusztai, *Michiel de Ruyter*; Pusztai, 'Gedenkzuil voor De Ruyter'; Pusztai, 'A szabadító emlékezete'; Pusztai, 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung'; Pusztai, 'Admirális a reformátorok között'.

Bibliografie

- Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). 2008. *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Bujtás, László Zsigmond 2019. 'Lelkészavatás egy holland hadihajó fedélzetén – Gilles Viret, a gályarab prédikátorok „ismeretlen” ismerőse'. [Predikantenwijding aan boord van een Nederlands schip – Gilles Viret, de onbekende vriend van de Hongaarse galerensklaven] Berecz, Ágnes (red). *Lelkészek, nemesek, polgárok. Tanulmányok a Ráday Gyűjteményből*. [Predikanten, edellieden, burgers. Studies uit de Ráday-Collectie] Budapest: Ráday Gyűjtemény, 9–32.
- Bujtás, László Zsigmond 2017. 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten'. *Acta Neerlandica*. 14, 89–120.
- Csorba, Dávid 2018. 'A gályarab-kultusz töredezett emléke' [De gefragmenteerde herinnering van de galerensklaven-cultus]. *Historia Ecclesiastica*. 9, 85–94.
- Csorba, Dávid 2017. 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven'. Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 91–103.
- Csorba, Dávid 2016. 'A gályarabok emlékérméi' [Gedenkpenningen van de galerensklaven]. *Egyháztörténeti Szemle*. 17.3: 90–95.
- Pusztai, Gábor 2008. 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős' [Michiel Adriaenszoon de Ruyter de nationale held van Nederland]. Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). *Michiel de Ruyter és Ma-*

- gyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisz-tika Tanszék.
- Pusztai, Gábor 2009. *Michiel de Ruyter*. Budapest: Kontaktus.
- Pusztai, Gábor 2011. 'Gedenkzuil voor De Ruyter'. *Acta Neerlandica*. 8, 175–187.
- Pusztai, Gábor 2017. 'A szabadító emlékezete: Michiel de Ruyter a magyar emlékezetben'. Bárány Attila et al. (red). *Németalföld emlékei Magyarországon – magyar–holland kapcsolatok*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 155–165.
- Pusztai, Gábor 2017. 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung' Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungs-orte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 44–57.
- Pusztai, Gábor 2020. 'Admirális a reformátorok között. A debreceni Ruyter utca névadójáról'. *Debreceni Szemle*. 28.2: 137–147.